

cca. 50 de piese), emiși de Constantin VII (asociat cu Roman II), ce se încadrează în același tip. Studiul este însoțit de un catalog al tuturor monedelor emise de Constantin VII descoperite în Dobrogea.

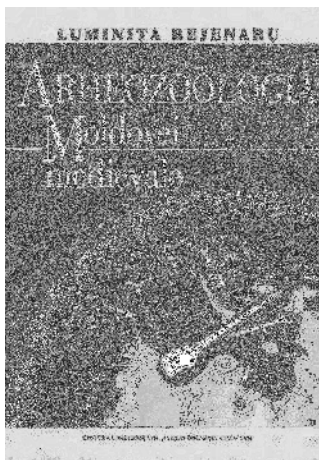
Cea mai consistentă contribuție la acest volum o reprezintă studiul redactat de Ana-Maria Velter și G. Custurea, *Tezaur de monede medievale din secolele XVI – XVII descoperite în Dobrogea* (p. 115 – 293). Cei doi autori prezintă cinci tezaure de monede din argint și aur, descoperite la Babadag (16 exemplare), Cotu Văii (70 exemplare), Silistra (21 exemplare) și Eforie Sud (două tezaure – unul cu 84 exemplare, din care două de aur iar celălalt cu 124 exemplare), emise de diverse state europene: Spania, Provinciile Unite, Polonia, statele germane, cele italiene). Studiul este însoțit de un bogat material auxiliar (tabele, grafice) și de ample comentarii referitoare la circulația monetară în epocă.

Aproape toate piesele prezentate în acest volum sunt ilustrate (cu fotografii de bună calitate); excepțiile sunt constituite de denarii republicani și imperiali din tezaurul de la Costinești și de o parte a semnelor premonetare de la Constanța.

Lucrarea *Coin hoards of Dobrudja* este utilă tuturor specialiștilor, însă ar fi de dorit ca numismații români să ajungă la publicarea unitară a monedelor (pe colecții, pe unități administrativ-teritoriale sau pe perioade istorice), știut fiind faptul că, în ultimul deceniu, au fost începute mai multe serii dedicate materialului numismatic (fie că este vorba de tezaure sau de piese izolate), însă publicarea acestuia este foarte diferită.

Dorel Paraschiv

Luminița Bejenaru, Arheozoologia Moldovei medievale, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2006, 282 p.

Lucrarea reprezintă tema de cercetare a d-nei conf. dr. Luminița Bejenaru în cadrul grantului „Arheozoologia Moldovei Medievale”, finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior și reprezintă aprofundarea unuia din subiectele abordate în lucrarea „Arheozoologia secolelor XI-XVII pentru teritoriul României”.

În introducere, este subliniată importanța arheologiei în cadrul cercetărilor interdisciplinare, valorificarea științifică a materialului osteologic și sunt enumerate obiectivele urmărite în programul de cercetare al Laboratorului de Morfologie Animală din cadrul Facultății de Biologie a Universității „A.I. Cuza”, continuate de o prezentare a structurii lucrării

Primul capitol, *Cadrul general de studiu* (p. 7-19), cuprinde istoricul cercetărilor, cu o trecere în revistă a primelor studii și ai principalilor cercetători de la școala ieșeană, care au întreprins numeroase cercetări asupra resturilor faunistice rezultate în urma săpăturilor arheologice. Cadrul geografic și istoric se referă la caracterizarea geografică a spațiului ce se întinde între Carpații Orientali și Nistru, un cuprinzător cadru istoric privind teritoriul Moldovei în perioada medievală; se continuă cu regionalizarea

siturilor studiate, grupate pe zone, autoarea ținând cont de împărțirea teritoriului Moldovei în unități fizico-geografice, pentru o evaluare exactă a potențialului său natural și o cunoaștere (înțelegeră) a condițiilor care au favorizat dezvoltarea comunităților respective. Siturile studiate sunt repartizate în cinci mari zone – Podișul Sucevei, Câmpia Moldovei, Podișul Bârladului, Zona Pericarpică a Moldovei și Podișul Moldovenesc la est de Prut, care se deosebesc prin relief, factorii climatici și vegetație.

Pentru analiza și identificarea cât mai exactă a eșantioanelor arheozoologice, autoarea explică tot în capitolul *Materiale și metode de studiu*, modul cum s-a făcut determinarea materialului arheozoologic, dimensionarea, estimarea vârstei și stabilirea sexului animalelor, cuantificarea resturilor și prelucrarea statistică prin introducerea informațiilor obținute într-o bază de date.

Al doilea capitol, *Eșantioane arheozoologice studiate* (p. 20-45), cuprinde o analiză a resturilor arheologice de la Baia, Siret, Hudum-Botoșani, Nicolina-Iași, Hlincea-Iași, Vaslui, Bârlad, Bârlălești, Târgu Trotuș, Borniș-Neamț, Negrești-Neamț, Proscureni, Pohorniceni-Petruha, Hansca, Lucașeuca, Orheiul-Vechi, Lozova, Stâncăuți, Alcedar, Eschinăuți, Calfa, dar și a resturilor semnalate în alte așezări precum Gura Bâcului, Poiana-Mălăieștii Vechi, Ruseni. La fiecare din siturile prezentate se specifică perioada în care este încadrat o serie de informații arheologice și istorice, furnizate de campaniile de cercetări arheologice din care provin resturile arheozoologice analizate și un tabel unde sunt cuantificate numărul de resturi, estimarea numărului minim de indivizi și identificarea speciei.

Studierea materialului arheozoologic a permis d-nei Luminița Bejenaru obținerea de date și informații privind resursele animale utilizate, strategia de exploatare aplicată de fiecare comunitate în parte. Astfel, în următorul capitol, *Resurse animale utilizate în Moldova medievală* (p. 46-101), sunt detaliate principalele ocupații și importanța lor, – *pescuitul, vânătoarea și răspândirea unor specii de animale, creșterea animalelor, „Comerțul cu carne”*, speciile determinate etc. Sunt analizate în subcapitolul privind *pescuitul*, speciile de pește identificate, răspândirea acestora, iar acolo unde eșantioanele lipsesc se demonstrează pe baza mediului geografic și a unor documente, practicarea acestei îndeletniciri. Vânătoarea are o pondere scăzută în cadrul ocupațiilor, acest fapt rezultând din numărul mic de resturi identificate, probabil și datorită faptului că dreptul de a vâna, revenea „*claselor conducătoare*”. Pe baza materialului studiat, s-a putut urmări răspândirea speciilor de mamifere sălbatice (specii de pădure, specii de stepă, specii de lizieră și specii euritope) și selecția vânatului în funcție de vârstă și sex. Creșterea animalelor a reprezentat principala ocupație pentru locuitorii din Moldova medievală. Numeroasele informații oferite de materialul arheozoologic, atât pentru perioada cuprinsă până în secolul al XIV-lea, cât și pentru perioada secolelor XIV-XVII, ne arată ponderea acestei ocupații, răspândirea unor specii domestice, procentajul speciilor în cadrul unor situri arheologice, numărul de indivizi estimați etc. Un alt aspect urmărit este *Valorificarea animalelor sacrificate. Studiu de caz: tehnica de măcelărie în așezarea medievală de la Baia*, mai ales prin „descifrarea” urmelor de tranșare care pot prezenta importanță pentru istoria economică și a mentalităților. Practicile de sacrificare, tehnica de măcelărie, sunt analizate și urmărite pe un eșantion de 1085 de resturi osteologice ce provin din săpăturile efectuate în orașul medieval Baia. Pe baza urmelor existente pe oase, este prezentată în tabele frecvența tăieturilor identificate pe resturile de animale domestice sau pe cele provenind de la animale sălbatice. De asemenea, prin localizarea și frecvența unor „*urme de*

măcelărie” sunt descrise succesiunea operațiilor aplicate. Astfel, a fost conturată schema privind urmele de măcelărie pe schelete de bovine, suine, ovicaprine sau de cal.

În capitolul al patrulea, *Descrierea morfometrică a unor specii identificate* (p. 102-136), sunt descrise caracteristicile morfologice ale speciilor identificate pe baza resturilor osteologice de animale care provin din contexte arheologice. De asemenea, au fost determinate dimensiunile scheletice pentru speciile mai numeroase, în special de bovine, ovine, ovicaprine, suine și de păsări domestice.

La final, lucrarea cuprinde *Concluzii* (p. 137-140), un *Rezumat* în limba engleză (p. 141-146), o *Listă a figurilor și tabelor* (p. 147-151), *Bibliografia* (p. 152-160), *Lista abrevierilor* (p. 161-162) și *Anexele* (p. 163-282), care conțin tabele în care sunt redate o serie de date metrice, caracteristici etc., pentru fiecare specie identificată.

Cartea în sine reprezintă o sinteză privind Moldova medievală, realizată în urma studierii a 46.000 de resturi faunistice, provenite în urma unor sondaje sau cercetări arheologice sistematice efectuate în 21 de așezări. D-na Luminița Bejenaru reconstituie, pe baza materialului osteologic prelevat din cele 21 de situri, unele ocupații și modul de trai, aducând noi informații privind viața economică, paleoecologia și paleoetnologia acesteia. Prin rezultatele obținute, autoarea realizează o importantă contribuție la cunoașterea rolului pe care îl aveau animalele (domestice sau sălbatice) în viața comunităților, a strategiilor de exploatare, a dinamicii și răspândirii diferitelor specii în istoria Moldovei medievale.

Volumul reprezintă un instrument de lucru util atât pentru studenți, dar mai ales pentru arheologii și istoricii care studiază Evul Mediu.

Aurel Stănică